

Logopedian koulutuspaikkamäärän lisääminen

Loppuvuodesta 2017 eduskunnalle tehtiin kirjallinen kysymys puheterapeuttien riittämättömyydestä Itä-Suomessa. Kysymys on luettavissa täältä:

https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Kysymys/Sivut/KK_520+2017.aspx.

Samassa kysymyksessä ehdotettiin logopedian koulutusohjelman käynnistämistä Itä-Suomen yliopistossa. Opetusministeri Sanni Grahn-Laasosen vastaus kysymykseen on luettavissa täältä:

https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Kysymys/Documents/KKV_520+2017.pdf.

Vastauksen perusteella Opetus- ja kulttuuriministeriö ei aio ryhtyä toimiin logopedian koulutuspaikkamäärien lisäämiseksi. Pidämme päätöstä lyhytnäköisenä useasta syystä.

Puheterapeutteja on liian vähän suhteessa asukasmäärään kautta maan. Keskimääräinen suhde vuoden 2018 alussa Suomen suurimmissa kunnissa on yksi perusterveydenhuollon puheterapeutti noin 15 000 asukasta kohden (Suomen Puheterapeuttiliiton sisäinen selvitys, 03 2018). Jotta kaikki puheterapeutin arviota, ohjausta ja kuntoutusta tarvitsevat asiakkaat pääsisivät kolmen kuukauden hoitotakuun puitteissa puheterapeutin vastaanotolle ja saisivat oikea-aikaisesti tarvitsemansa määrän puheterapiakuntoutusta, joko kunnallisella tai yksityisellä puolella, tulisi puheterapeuttitihedys olla vähintään kaksinkertainen.

Yksi pahimmista pula-alueista on Itä-Suomi (Suomen Puheterapeuttiliiton sisäinen selvitys, 03 2018). Pohjois-Karjalassa perusterveydenhuollon puheterapeutin väestövastuu on tällä hetkellä 1:38 000. Alle kouluikäisten lasten jonotusaika puheterapeutin arvioon on noin kuusi kuukautta. Jonotusaika puheterapiakuntoutuksen aloittamiseen on pahimmillaan yli vuoden, ja jotkut lapset jäävät kokonaan paitsi tarvitsemaansa puheterapiakuntoutusta. Aikuisneurologisista vaikeuksista kärsivät asiakkaat saavat lähinnä akuuttivaiheen puheterapiakuntoutusta, jatkokuntoutukseen ei ole resursseja. Koululaiset sekä työikäiset, joilla on esimerkiksi äänihäiriötä, on rajattu kuntoutuksen ulkopuolelle resurssipulasta johtuen.

Puheterapia on todettu vaikuttavaksi kuntoutusmuodoksi (ks. esim. Ebbels ym., 2017; Law, Garrett, & Nye, 2003). Puheterapialla voidaan parantaa yksilöiden toimintakykyä arjessa ja elämänlaatua. Puheterapian on myös todettu tuovan säästöjä yhteiskunnalle. Kun esimerkiksi otetaan lapsi, jolla on kehityksellinen kielihäiriö, jokainen puheterapiaan käytetty euro tuo kuuden euron säästöt yhteiskunnalle (Marsh, Bertranou, Suominen, & Venkatachalam, 2010). Tämä aiheutuu parantuneesta koulusuoriutumisesta ja kasvaneista elämänaikaisista ansioista. Lisäksi puheterapia mahdollistaa lasten paremman sosiaalisen kehityksen sekä ennaltaehkäisee rikollisuutta tuoden myös siten säästöjä yhteiskunnalle (Berden & Kok, 2012).

Kuntoutuksen oikea-aikaisuus on tärkeää tehokkaan kuntoutumisen vuoksi. Nuoremmat lapset hyötyvät kuntoutuksesta enemmän kuin vanhemmat lapset (Jacoby, Lee, Kummer, Levin, & Creaghead, 2002). Kuntoutus on tällöin myös edullisempaa, kun kuntoutuminen on nopeampaa. Varhainen kuntoutus ehkäisee myös riskejä, joille kielihäiriöiset lapset ja nuoret altistuvat. Näitä ovat mm. heikommat sosiaaliset suhteet (Durkin & Conti-Ramsden, 2007) sekä tunne-elämän vaikeudet, kuten masennus ja ahdistus (Botting, Toseeb, Pickles, Durkin, & Conti-Ramsden, 2016). Yksilöillä, joilla on kehityksellinen kielihäiriö, on myös ikäverrokeita heikompi minäpystyvyys eli tunne siitä, että he

pystyvät itsenäisesti saavuttamaan tavoitteensa ja hallitsemaan elämäänsä. Heillä on myös myöhemmin elämässään muita todennäköisemmin heikot lukemisen ja kirjoittamisen taidot, matala sosioekonominen asema ja työttömyyttä (Elbro, Dalby, & Maarbjerg, 2011). Kielelliset vaikeudet ovat myös riski nuorisorikollisuuteen (Bryan, Freer, & Furlong, 2007). Nuorista rikosentekijöistä noin 75 prosentilla on ikäverrokeita heikommat kielelliset taidot (Snow, Woodward, Mathis, & Powell, 2016). Edellä mainitut tekijät voidaan nähdä merkittävänä riskeinä syrjäytymiseen. Syrjäytyneen nuoren elinkaarikustannuksiksi on arvioitu jopa yli 2 000 000 punttaa (Coles, Godfrey, Keung, Parrott, & Bradshaw, 2010). Kustannusten vähentämisen parhaana keinoina pidetään varhaista puuttumista olemassaoleviin riskitekijöihin.

Valtioneuvoston selvitys ja tutkimustoiminta on vastikään julkaissut selvityksen ”Kuntoutusjärjestelmän kokonaisuudistus – tieto muutostyön tukena” (Malmström ym., 2018) Siinä todetaan: ”Keskeisiä keinoja hyviin kuntoutustuloksiin pääsemisessä ovat varhainen tunnistaminen ja oikea-aikainen palveluihin pääsy, kuntoutussuunnitelmien ja palvelukokonaisuuksien integrointi, vastuun ottaminen asiakkaasta kokonaisuutena, tavoitteellinen toimintatapa ja riittävä resursointi.” Jotta tämä voisi puheterapian osalta toteutua, tulee logopedian koulutusohjelmien aloituspaikkamääriä välittömästi lisätä ja siten turvata kansalaisten tasavertainen mahdollisuus saada tarvitsemiaan arviointi- ja kuntoutuspalveluita koko Suomen alueella.

Suomen Puheterapeuttiliitto ry

Logonet, viiden suomalaisen yliopiston logopedian yksiköiden opetus- ja tutkimusverkosto

Suomen Foniatriit ry

Aivoliitto ry

Vammaisperheyhdistys Jaatinen ry

Lähteet:

Berden, C., & Kok, L. (2012). *De waarde van logopedie: de kosten en baten van logopedie bij kinderen met spraak-/taalstoornissen*. SEO. Noudettu osoitteesta http://www.seo.nl/uploads/media/2012-69_De_waarde_van_logopedie.pdf

Botting, N., Toseeb, U., Pickles, A., Durkin, K., & Conti-Ramsden, G. (2016). Depression and Anxiety Change from Adolescence to Adulthood in Individuals with and without Language Impairment. *PLoS One*, 11(7), e0156678.

Bryan, K., Freer, J., & Furlong, C. (2007). Language and communication difficulties in juvenile offenders. *International Journal of Language & Communication Disorders*, 42(5), 505–520.

Coles, B., Godfrey, C., Keung, A., Parrott, S., & Bradshaw, J. (2010). *Estimating the life-time cost of NEET: 16-18 year olds not in Education, Employment or Training*. The University of York.

Durkin, K., & Conti-Ramsden, G. (2007). Language, Social Behavior, and the Quality of Friendships in Adolescents With and Without a History of Specific Language Impairment. *Child Development*, 78(5), 1441–1457.

Ebbels, S. H., Wright, L., Brockbank, S., Godfrey, C., Harris, C., Leniston, H., ... Marić, N. (2017). Effectiveness of 1:1 speech and language therapy for older children with (developmental) language disorder: Effectiveness of 1:1 speech and language therapy for older children with (D)LD. *International Journal of Language & Communication Disorders*, 52(4), 528–539. <https://doi.org/10.1111/1460-6984.12297>

Elbro, C., Dalby, M., & Maarbjerg, S. (2011). Language-learning impairments: a 30-year follow-up of language-impaired children with and without psychiatric, neurological and cognitive difficulties: Thirty-year follow-up of language-impaired children. *International Journal of Language & Communication Disorders*, 46(4), 437–448.

Jacoby, G. P., Lee, L., Kummer, A. W., Levin, L., & Creaghead, N. A. (2002). The Number of Individual Treatment Units Necessary to Facilitate Functional Communication Improvements in the Speech and Language of Young Children. *American Journal of Speech-Language Pathology*, 11(4), 370. [https://doi.org/10.1044/1058-0360\(2002/041\)](https://doi.org/10.1044/1058-0360(2002/041))

Law, J., Garrett, Z., & Nye, C. (2003). Speech and language therapy interventions for children with primary speech and language delay or disorder. *Cochrane Database of Systematic Reviews*. <https://doi.org/10.1002/14651858.CD004110>

Malmström, T., Leskelä, R.-L., Lindh, M., Kajova, M., Niemelä, P., Rissanen, A., & Salmisaari, T. (2018). *Kuntoutusjärjestelmän kokonaisuudistus – tieto muutostyön tukena*. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta. Noudettu osoitteesta <http://tietokayttoon.fi/documents/10616/6354562/7-2018-Kuntoutusj%C3%A4rjestelm%C3%A4n+kokonaisuudistus.pdf/25418ffa-3927-4a2b-b8f9-eab45af47667?version=1.0>

Marsh, K., Bertranou, E., Suominen, H., & Venkatachalam, M. (2010). *An economic evaluation of speech and language therapy. Final Report*. Matrix Evidence. Noudettu osoitteesta <https://optimityadvisors.com/sites/default/files/research-papers/45-Speech-and-Language.pdf>

Snow, P. C., Woodward, M., Mathis, M., & Powell, M. B. (2016). Language functioning, mental health and alexithymia in incarcerated young offenders. *International Journal of Speech-Language Pathology*, 18(1), 20–31. <https://doi.org/10.3109/17549507.2015.1081291>